

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa G.G. i M.G.
przeciwko Skarbowi Państwa-Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Słupsku
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa-Naczelnika Urzędu Skarbowego w
Słupsku
od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku
z 24 marca 2023 r., IV Ca 721/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Słupsku wyrokiem z 20 września 2022 r. w sprawie z powództwa G.G. i M.G. przeciwko Skarbowi Państwa Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Słupsku uzgodnił treść księgi wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Słupsku z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że nakazał wykreślić w dziale IV tej księgi wieczystej hipotekę przymusową zwykłą w kwocie 103 178,10 zł ustanowioną na rzecz Urzędu Skarbowego w Słupsku, wpisaną pod nr „3”. Apelacja pozwanego została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku z 24 marca 2023 r.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzwonne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

We wniosku o przyjęcie skargi, pozwany wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest art. 70 § 8 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jedn. tekst: Dz.U. z 2023 r., poz.2383, dalej: „o.p.”) w związku z problemem, czy ten przepis jest niezgodny z Konstytucją RP, a jeśli tak, to z którą jej normą oraz czy ta niezgodność ma charakter oczywisty. Skarżący wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego (i odpowiednio sądów powszechnych), wyrażono ponadto odmienne poglądy co do uprawnienia sądów powszechnych do odmowy stosowania art. 70 § 8 o.p.

Powołanie się przez skarżącego na przytoczoną przyczynę kasacyjną wymaga wykazania braku zgodności rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy, wykładane lub stosowane w sposób prowadzący do odmiennych - zróżnicowanych albo sprzecznych - orzeczeń albo decyzji procesowych. Skarżący powinien opisać, na czym polega trudność w interpretacji określonych przepisów

prowadząca do niepożądanego wyżej stanu oraz zilustrować swoje twierdzenia przykładami takich rozbieżnych rozstrzygnięć. Skarżący nie wykazał jednak przywołanej przyczyny kasacyjnej.

Na wstępie należy zauważyć, że z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby Sąd Okręgowy wyraził zapatrywanie o dopuszczalności niestosowania przez sąd powszechny normy prawnej, która nie została usunięta z systemu prawnego z powodu jej niekonstytucyjności. Podniósł natomiast, że mający znaczenia dla sprawy jako prawna podstawa jej rozstrzygnięcia, art. 70 § 8 o.p. jest w swojej treści tożsamy z art. 70 § 6 o.p. obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z 12 września 2002 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. nr 169, poz. 1387). Sąd p Podniósł dalej, że w wyroku z 8 października 2013 r., SK 40/12 (OTK-A 2013, nr 7, poz. 97), Trybunał Konstytucyjny wyraźnie wskazał, że art. 70 § 6 o.p. w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2002 r. jest niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Ponadto Trybunał stwierdził, że zawarta w art. 70 § 6 o.p. norma prawna została powtórzona w art. 70 § 8 o.p. w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2003 r.; przepis ten nie był wprawdzie przedmiotem bezpośredniego rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, lecz – zdaniem Trybunału – odnoszą się do niego w sposób oczywisty tożsame zastrzeżenia konstytucyjne, które zostały podniesione w wydanym wyroku wobec art. 70 § 6 o.p. Powyższy pogląd został powtórzony w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W wyroku z 17 marca 2016 r., V CSK 377/15 (OSNC 2016, nr 12, poz. 148), Sąd Najwyższy wskazał, że art. 70 § 8 o.p. ma – poza nieistotnym w okolicznościach sprawy uzupełnieniem w postaci słów „lub zastawem skarbowym” – analogiczną treść w zestawieniu z uznanym za niekonstytucyjny art. 70 § 6 o.p. i jako taki – przy uwzględnieniu jednoznacznego stanowiska Trybunału Konstytucyjnego, jest niekonstytucyjny w stopniu oczywistym. W wyroku z 4 stycznia 2023 r., III FSK 1413/21 Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził natomiast, że art. 70 § 8 o.p. jest pozbawiony waloru konstytucyjności, a oczywistość tej niekonstytucyjności, w powiązaniu z uprzednią wypowiedzią Trybunału Konstytucyjnego, stanowi wystarczającą przesłankę do odmowy przez sąd zastosowania przepisów ustawy. Zajęte przez Sąd Okręgowy w tej sprawie

stanowisko odpowiada zatem wypracowanej w orzecznictwie i nauce prawa koncepcji tak zwanej wtórnej lub oczywistej niekonstytucyjności, powiązanej z uprzednim stwierdzeniem przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją RP przepisu prawnego wyrażającego tę samą lub istotnie podobną normę. Podbudowując prezentowaną w skardze argumentację, skarżący wskazał na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 maja 2020 r., P 2/18, OTK-A 2020, poz. 18, w którym uznano, że art. 24 ust. 5 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1009) w zakresie, w jakim wyłącza przedawnienie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne zabezpieczone hipoteką jest zgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Jednakże w postanowieniu z 22 czerwca 2023 r., I CSK 3215/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że w przytoczonym wyroku Trybunał nie stwierdził, aby ocena wyrażona w wyroku z 8 października 2013 r., SK 40/12, utraciła aktualność bądź była nietrafna, lecz wskazał na różnicę między składkami na ubezpieczenie społeczne a należnościami podatkowymi, akcentując nieekwiwalentność tych ostatnich. Odmienne wywody skarżącego nie zasługiwały na aprobatę, mając na względzie chociażby definicyjne cechy podatku (por. art. 6 o.p.).

W tym stanie rzeczy należy uznać, że skarżący nie wykazał drugiej przyczyny kasacyjnej, stad orzeczono, jak w sentencji.

(M.M.)

r.g.